



Centrum Seksueel Geweld



de Linden
MEDISCH CENTRUM



Brabant-Zuidoost



catharina
een santeon ziekenhuis

Slachtoffers van seksueel geweld in de spreekkamer: wat kun jij doen?

Bertine Eshuis, huisarts, MC De Linden

Marie-Sophie Schamp, Forensisch arts, GGD Brabant-Zuidoost

Heidi Ammerlaan, Internist-infectioloog/acute geneeskunde, CZE

(Potentiële) belangenverstremgeling

Geen / Zie hieronder

Voor bijeenkomst mogelijk relevante relaties met bedrijven

Bedrijfsnamen

-
- Sponsoring of onderzoeksgeld
 - Honorarium of andere (financiële) vergoeding
 - Aandeelhouder
 - Andere relatie, namelijk ...

-
-
-
-

Inhoud

- Vragen
- Achtergronden
- Casus Petra
- Werkwijze
 - Huisarts/specialist
 - CSG
- Casus Sonja
- Bespreekbaar maken
- Casus mevrouw Smits

Vragen

- Welke ervaring heeft u met patiënten die slachtoffer zijn van seksueel geweld?
- Heeft u wel eens contact opgenomen met het Centrum Seksueel Geweld?
- Schreef u wel eens P(r)EP-HIV voor in uw praktijk?

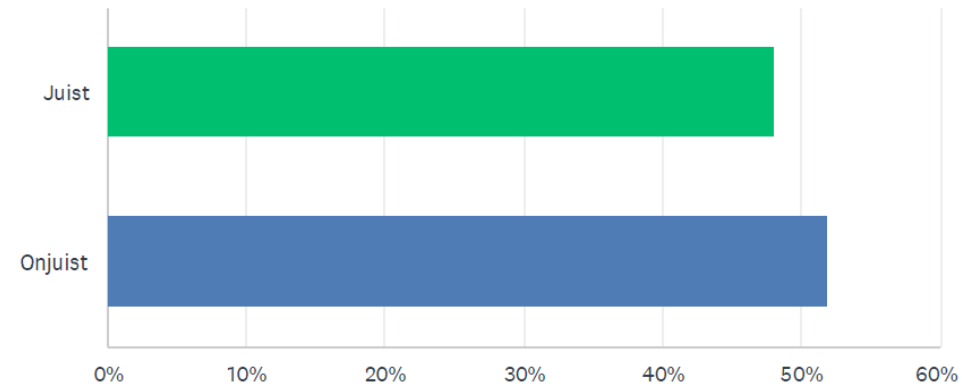
Achtergrond - definitie

- Gewenst seksueel gedrag
 - Wederzijdse instemming, vrijwillig
 - Gelijkwaardig
- Seksueel overschrijdend gedrag
 - Schending van persoonlijke of professionele grenzen
 - Ongewenst, niet altijd strafbaar
- Seksueel geweld
 - Altijd strafbaar
 - Tegen de zin, niet altijd met (fysiek of verbaal) geweld
 - Ongelijkwaardig (meer macht, sterker, ouder, afhankelijk)
 - Seks tussen volwassene en kind: seksueel misbruik
 - Online seksueel geweld

Toetsvraag: onjuist

V22 Bij seksueel geweld is sprake van geweld of dreiging met geweld.

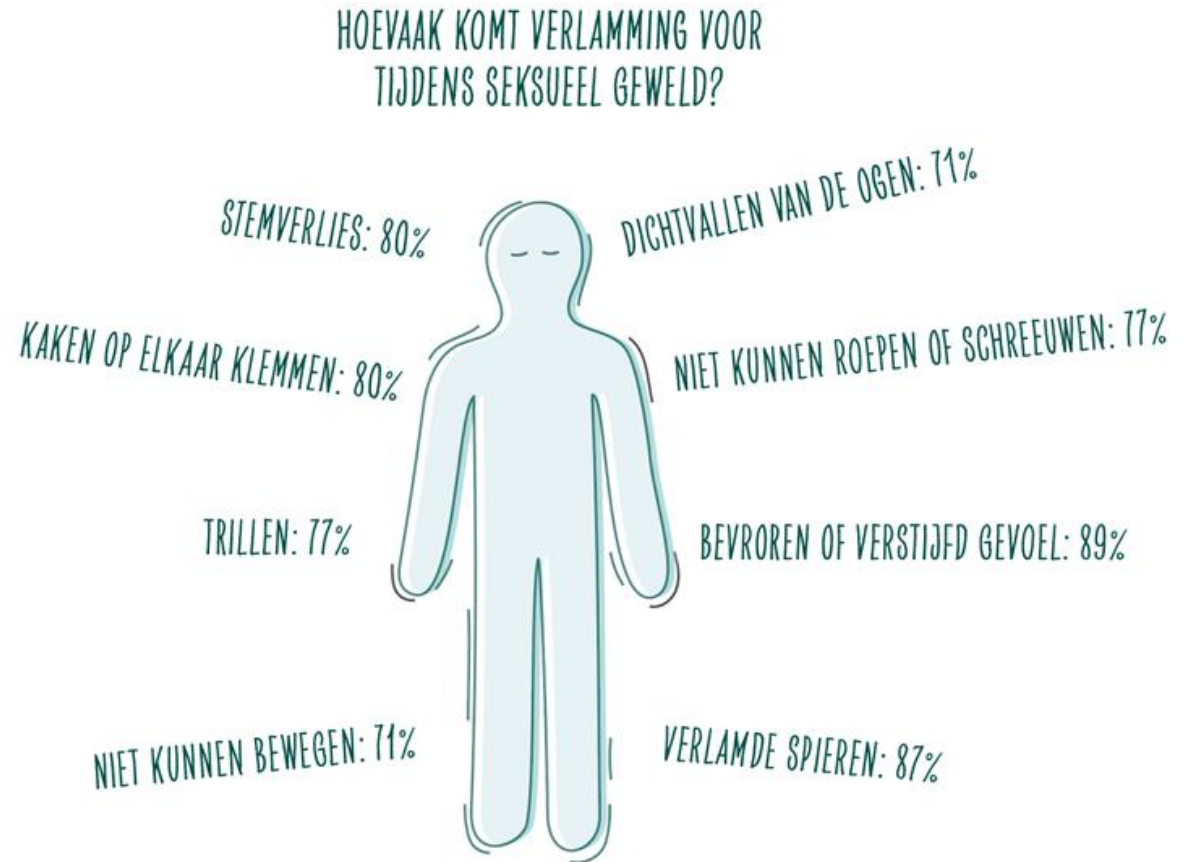
Beantwoord: 79 Overgeslagen: 1



ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Juist	48.10%	38
Onjuist	51.90%	41
TOTAAL		79

Reacties tijdens / na een nare seksuele ervaring

- Reactie om te overleven:
 - Vechten
 - Vluchten
 - Verstarren
 - Volledige overgave
- Genitale respons
- Angst, schuld, schaamte



Gevolgen seksueel geweld

- Acute lichamelijke verwondingen
- SOA
- Ongewenste zwangerschap / abortus
- Fluor klachten
- Afwijkend uitstrijkje

Gevolgen seksueel geweld

- Psychische klachten
 - PTSS, angst, depressie, automutilatie, middelen misbruik, eetstoornis
- Slaapproblemen
- ALK klachten
 - Chronische pijn, CVS, prikkelbare darm, HVS
- Seksuele problemen
- Relatieproblemen
- Gynaecologische klachten
 - Chronische onderbuik-bekkenpijn, paniek bij partus

Risicogroepen

- Leeftijd 12-25 jaar
- Jonge vrouwen met een laag zelfbeeld, weinig vrienden
- Patiënten met een beperking
- Middelen misbruik
- Psychiatrische VG
- LHBTIQ+

Casus Petra

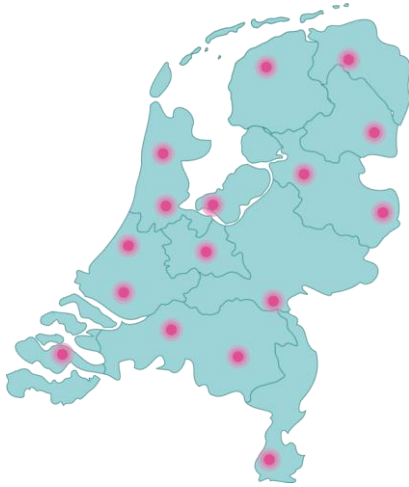
Donderdag 16.30 uur, tel: *(sta al bij de deur ivm dienst)*

Vrouw in transitie, 22 jaar, VG Autisme, sinds een maand PrEP, *kwetsbare jonge vrouw met veel somatische/functionele klachten, woont bij vader*

Zij geeft aan afgelopen zaterdag seksueel misbruikt te zijn door een vriend

- Wat doe je?
 - *Gaan staan: je vraagt je collega of zij haar nog wil zien*
 - *Blijf zitten: je geeft advies contact op te nemen met Centrum Seksueel Geweld (CSG)*

CSG Brabant-Oost

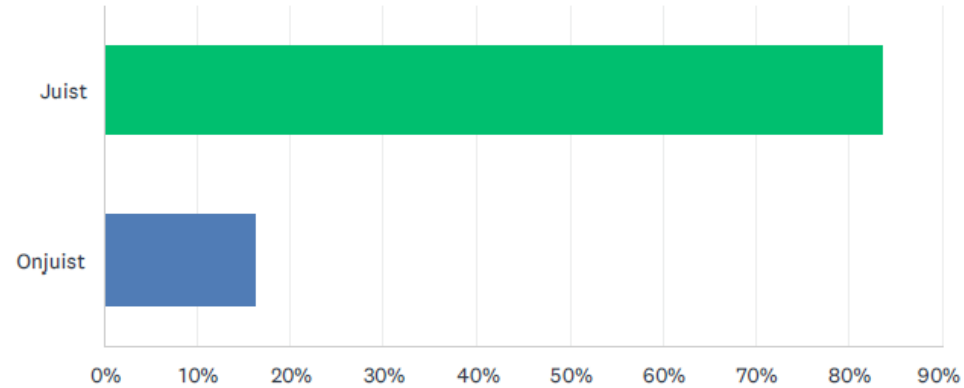


- CSG biedt multidisciplinaire samenwerking onder één (virtueel) dak: artsen, verpleegkundigen, psychologen, advocaten, politie, casemanager
- Regionale partners zijn:
 - Catharina Ziekenhuis en Jeroen Bosch ziekenhuis
 - GGD Brabant-Zuidoost en Hart voor Brabant
 - Veilig Thuis
 - Politie
 - Slachtofferhulp Nederland
 - Nederlands Forensisch Instituut
 - Landelijk Advocaten Netwerk Gewelds en Zedenslachtoffers

Toetsvraag: juist

V26 De politie is een partner binnen het CSG.

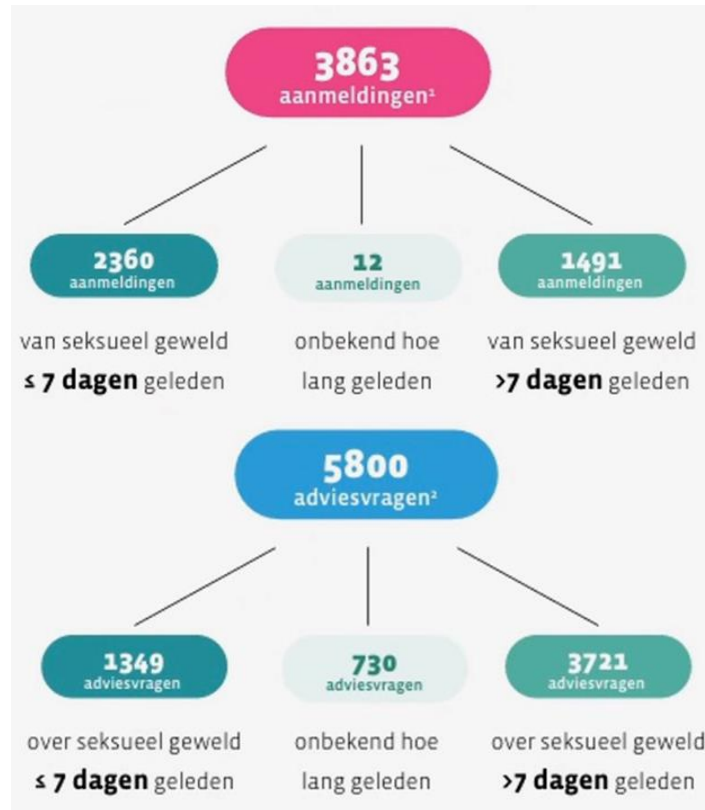
Beantwoord: 80 Overgeslagen: 0



ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Juist	83.75%	67
Onjuist	16.25%	13
TOTAAL		80

CSG Brabant-Oost

- Aantal slachtoffers van seksueel misbruik CSG NL, 2024:



952
slachtoffers

bij wie een
forensisch-medisch
onderzoek is
afgenomen



3277
slachtoffers

bij wie een
casemanager³ een
hulptraject heeft
begeleid



1620
slachtoffers

aan wie medische
zorg is geleverd



2979
slachtoffers

waren een meisje
of vrouw



711
slachtoffers

die minderjarig
waren



906
slachtoffers

gaven aan al eerder
seksueel misbruik te
hebben meegemaakt

CSG Brabant-Oost

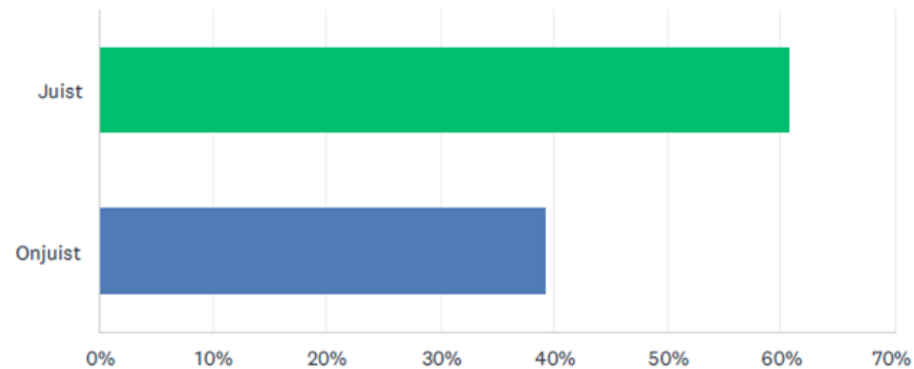
- Aantal slachtoffers van seksueel misbruik in CSG BO, 2024/2025

	2024	2025
≤ 7 dagen en > 7 dagen		
Aanmeldingen	685	794
Casemanagement	214	236
≤ 7 dagen		
Aanmeldingen	160	154
< 18 jaar	69 (32%)	84 (36%)
Meisje/vrouw	134 (84%)	
FMO	79 (49%)	65 (42%)
Acute medische zorg	117 (73%)	
Casemanagement	144 (90%)	

Toetsvraag: onjuist

V23 In 2025 zijn er 500 opgepakte casussen binnen het CSG regio Brabant Oost.

Beantwoord: 79 Overgeslagen: 1



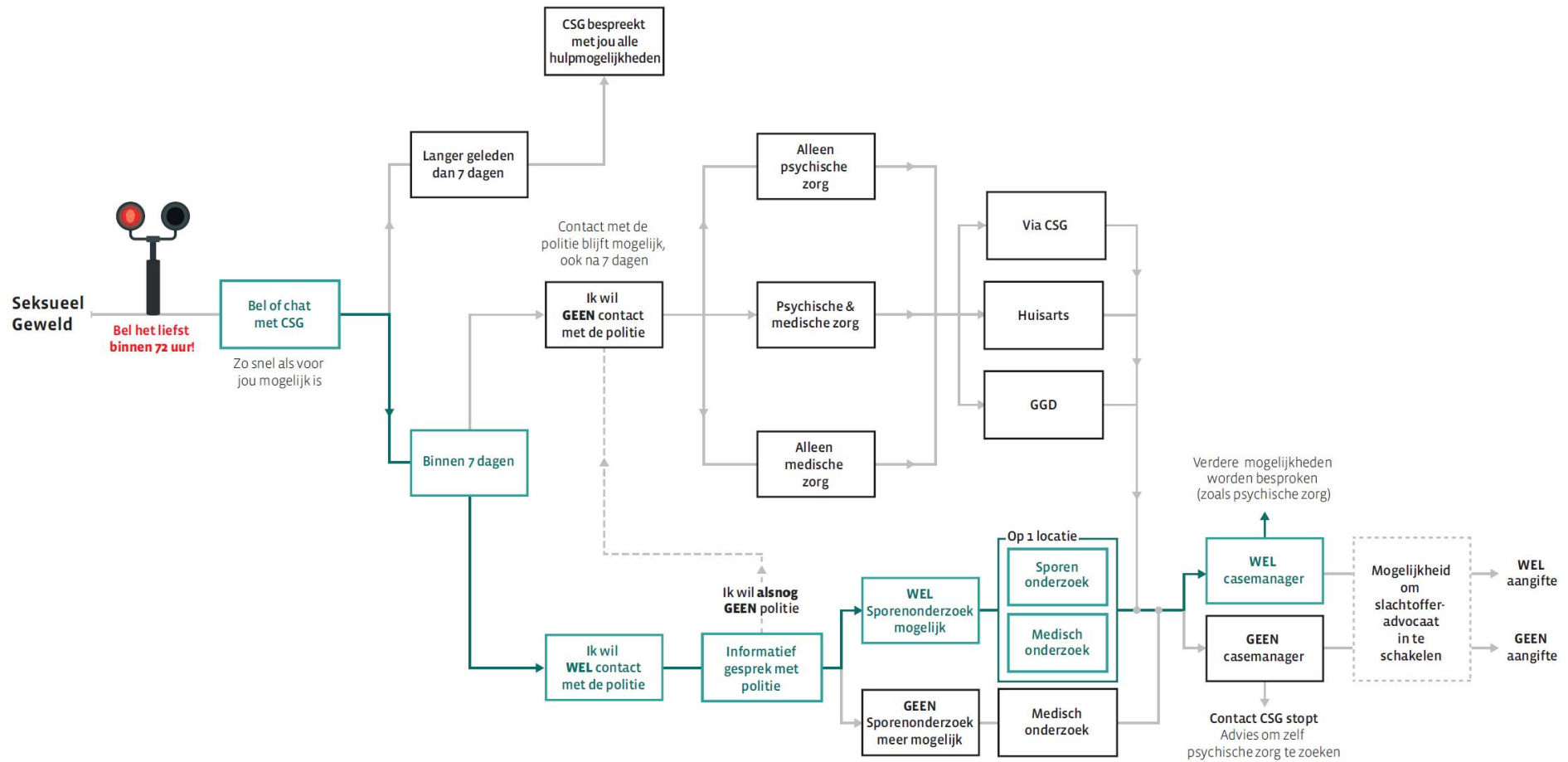
ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Juist	60.76%	48
Onjuist	39.24%	31
TOTAAL		79

Casus Petra (2)

Zij geeft aan 5 dgn geleden seksueel misbruikt te zijn door een vriend
Je geeft advies contact op te nemen met Centrum Seksueel Geweld (CSG)

Petra belt CSG

CSG Beslisboom



Film Zeden FMO

- [Forensisch Medisch Onderzoek Centrum Seksueel Geweld](#)

Termijnen van sporen

Huid

- 48 uur met wassen
- 7 dagen zonder wassen

Mond

- 48 uur

Genitaal meisjes/ vrouwen

- Penetratie met een penis:
 - Vóór de puberteit: 3 dagen
 - Na de puberteit: 7 dagen
- Penetratie met vingers:
 - 48 uur

Anus

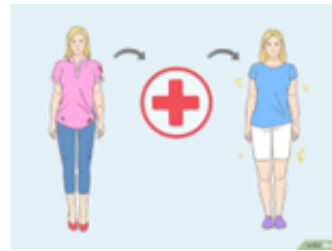
- Penetratie met een penis 3 dagen
- Penetratie met vingers 48 uur

Penis

- 3 dagen

Belangrijke adviezen voor het veilig stellen van sporen

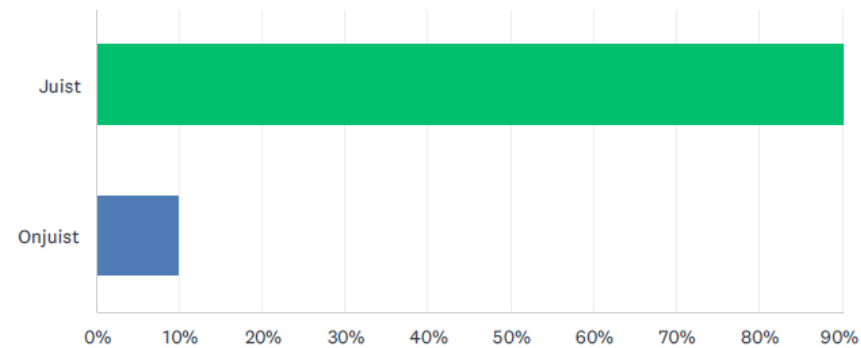
- Geen fysiek contact (handen schudden)
- Niet wassen/douchen
- Geen schone kleren aan (indien al uitgedaan: bewaar de kledingstukken in een papieren zak zonder ze uit te wassen.
- Niet naar het toilet, niet eten of drinken (zolang redelijkerwijs mogelijk)
- Geen tanden poetsen



Toetsvraag: onjuist

V25 We adviseren slachtoffers om bij een zedenonderzoek de kleding die tijdens het incident gedragen is, ongewassen, in een plastic tas mee te nemen.

Beantwoord: 80 Overgeslagen: 0



ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Juist	90.00%	72
Onjuist	10.00%	8
Totaal aantal respondenten: 80		

Casus Sonja

- Vrouw, 25 jaar
- Overdracht door Forensisch arts:
 - Vannacht verkracht door 2 mannen: (1 gewild seksueel contact, 1 ongewild seksueel contact): dit betrof gewelddadige penetratie oraal en vaginaal. Grotendeels geen condoom, mogelijk ejaculatie in condoom. Niet duidelijk te krijgen.
 - Bekende niet meewerkende bron: Qua risicoprofiel: drugs gebruiker, onbekende seksuele contacten, onbekende SOA's: "populaire jongen: veel wisselende contacten".
- VG: blanco (geen SOA's)
- Med: OAC, ze slikt deze door (nu 2 maanden), had 3 dagen geleden plots een kortdurende bloeding, heeft hierdoor 1 pil gemist in de afgelopen week (= laatste week van deze strip).
- Vacc: rijksvaccinatie, geen HBV
- Allergie: geen

Stap 1: inschatting risico* incident

type blootstelling		HIV	HBV	syfilis	chlamydia	Gonorrhoe
oraal	fellatio insertief	verwaarloosbaar	onbekend	laag	laag	laag
	fellatio receptief	verwaarloosbaar-laag	laag-hoog	laag	laag	laag
	orovaginaal contact	verwaarloosbaar	onbekend	laag	laag	laag
vaginaal	insertief	laag	hoog	hoog	hoog	hoog
	receptief	matig	hoog	hoog	hoog	hoog
anaal	insertief	laag	hoog	hoog	hoog	hoog
	receptief	hoog	hoog	hoog	hoog	hoog

*Risico op overdracht bij eenmalig onveilig seksueel contact met positieve bron

Stap 1: inschatting risico incident*

	sperma	vaginaal secret	bloed	speeksel	ulceraties op huid en slijmvliezen
HIV	+	+	++	-	-
HBV	+	+	++	-	-
syfilis	zeldzaam	zeldzaam	zeldzaam	-	actieve laesie is besmettelijk
chlamydia	++	++	-	-	-
gonorroe	++	++	-	-	-

* Omstandigheden die het risico op transmissie verhogen

- Verkrachting (zowel anaal, vaginaal als oraal)
- Receptief anaal seksueel verkeer
- (ulcererende) soa
- Bijtwonden, krabwonden
- Menstruatie
- Fisting

Stap 2: Onderzoek bron en slachtoffer

- Zo mogelijk testen *bron*
- Afname nulserum *slachtoffer*
- Vaccinatiestatus (zo nodig test slachtoffer)
- Allergie: antibiotica, vaccinatie
- Eigen medicatie (incl. OAC, check interacties)

Stap 3: overleg infectioloog over maatregelen HIV

Aard incident	Aard bron	Bron positief of bron in risicogroep	Bron geen risicogroep of onbekende bron	Bron negatief
Hoge transmissiekans		PEP indiceren serologie na 4 mnd	geen PEP Geen nacontrole	geen actie
Lage transmissiekans, met risico verhogende factoren		PEP indiceren serologie na 4 mnd	geen PEP Geen nacontrole	geen actie
Lage transmissiekans, geen risico verhogende factoren		Ip geen PEP Ev serologie na 3 mnd	geen PEP Geen nacontrole	geen actie
Verwaarloosbare transmissiekans		geen PEP Geen nacontrole	geen PEP Geen nacontrole	geen actie
Geen transmissiekans		geen PEP Geen nacontrole	geen PEP Geen nacontrole	geen actie

Stap 4: Postexpositie profylaxe

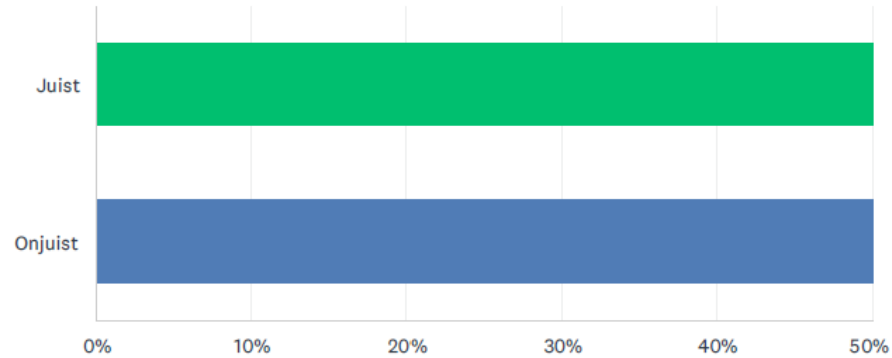
- HIV post expositie profylaxe (PEP) <72u:
 - tenofovir/emtricitabine 245 mg/200 mg (Truvada®) 1 dd 1 tablet 30 dagen
 - dolutegravir 50 mg (Tivicay®) 1 dd 1 tablet 30 dagen
- HBV-vaccin (Engerix ®), 20 mg HBsAg/ml I.M. <7d
- HBV immunoglobuline (HepBQuin ®), 500 IE I.M.
- Morning after pil: ulipristalacetaat (EllaOne ®) 30 mg P.O.
- Tetanus vaccin, 80 mg tetanustoxoid/ml I.M.



Toetsvraag: onjuist

V24 Een slachtoffer die zich 4 dagen na een seksueel incident meldt, kan nog HIV-PEP (Post Expositie Profylaxe) krijgen.

Beantwoord: 80 Overgeslagen: 0



ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Juist	50.00%	40
Onjuist	50.00%	40
TOTAAL		80

Casus Sonja (2)

- HIV post expositie profylaxe (PEP)
- HBV-vaccin (Engerix[®]), 1^{ste} dosis, recept voor 2^e/3^e dosis na 1/6 mnd
- Morning after pil: ulipristalacetaat (EllaOne[®]) éénmalig
- Informatiefolder PEP
- GGD Centrum Seksuele Gezondheid voor chlamydia/gonorroe screening
- Brief huisarts, o.a. follow-up HBV vaccinatie
- Follow up casemanager
- Follow up verpleegkundige/VS hiv

Poliklinische follow-up

Dag 1-3

- Patiënt wordt gebeld door Verpleegkundige/Verpleegkundig Specialist:
 - Hoe gaat het met je?
 - PEP, uitleg bijwerkingen
 - Psychische opvang/ Casemanager
 - Seksualiteit/intimiteit
 - Praktische zaken
 - Bespreken eerste lab uitslagen
 - Bespreken follow-up



Poliklinische follow-up

Maand 4

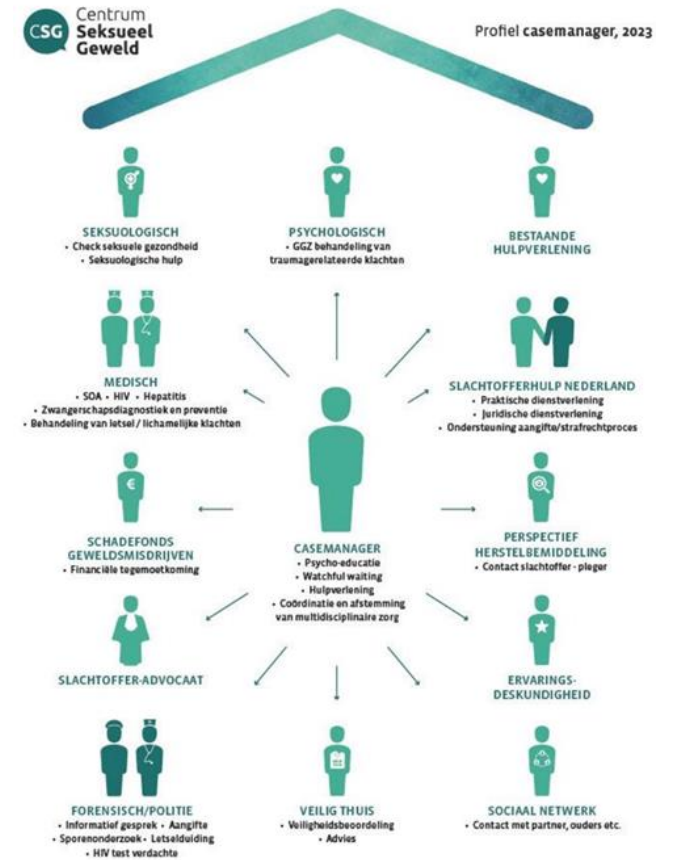
- Patiënt wordt gebeld of fysiek (op indicatie) gezien door Verpleegkundige/Verpleegkundig Specialist:
 - Terugblik afgelopen maanden
 - Nagaan psychische opvang/rol casemanager
 - Bespreken laboratorium uitslagen; HIV, HCV en lues serologie
 - Nagaan HBV vaccinatie
 - Aandacht voor vrijen/intimiteit na verkrachting
 - I.o.m. patiënt brief huisarts



CSG Casemanagement

≤7 dagen geleden en > 7 dagen geleden:

- Contact eerstvolgende werkdag na melding bij CSG
- Gedurende 4 tot 6 weken
- Watchfull waiting (in elk geval 3 contactmomenten)
- Vast contactpersoon die zijn/haar verhaal kent en mee overzicht bewaart
- Ontschuldigen
- Psycho educatie (luisteren, helpen begrijpen en uitleg geven)
- Trauma screening
- Doorverwijzen naar andere eerstelijns- óf tweedelijnszorg



Bespreekbaar maken

- Gebeurt vaak niet
- Voorwaarden
 - Vertrouwen
 - Goede communicatie
 - Goede arts-patient relatie
- Manieren om te vragen
 - Aansluiten bij klachten
 - Algemeen
 - Indirect
 - Verstandelijke beperking
- Luisteren, zonder oordeel
- Vervolg



Casus mevrouw Smits

- Vrouw, 41 jaar
- VG: Hypothyreoidie, obesitas, fibromyalgie, menorrhagie wv uterusextirpatie, migraine, div klachten (*freq spreekuur bezoek, zorgen kinderen, financiële zorgen, geen werk-kan niet bij klachten, loopt soms met stok/rollator*)
- Reden van komst: rec UWI's
- Na vandaag, waar denk je aan? En hoe pak je dit aan?
- *Bespreek in 2-tallen*

Take home message

- Vraag meer routine matig naar seksueel geweld
- Reageer zonder victim blaming
- < 7 dagen: denk aan sporen veilig stellen voor evt. FMO
- Verwijs naar CSG: **0800 – 0188**



0800
0188

dit is
wat je
belt, bij
seksueel
geweld

CSG
Centrum Seksueel Geweld
Weet dat we er zijn

Dank voor uw aandacht!



CSG Brabant Oost